

RAPORT Z WIZYTACJI
(powtórna ocena programowa - profil praktyczny)

**dokonanej w dniu 24 marca 2016 roku na kierunku *ekonomia*
prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych
na poziomie studiów I stopnia o profilu praktycznym
realizowanych w formie studiów niestacjonarnych
w Wyższej Szkole Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Głogera w Wołominie**

**przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: prof. dr hab. Łucja Tomaszewicz – ekspert PKA
- dr hab. Wiesław Ciechomski – członek PKA**

Część I: Zarzuty wymienione w Uchwale Nr 679/2014 Prezydium PKA z dnia 2 października 2014

Kierunek otrzymał ocenę warunkową ze względu na zarzuty i zastrzeżenia odnoszące się do niżej wymienionych kryteriów (cytowane są fragmenty uchwały), które spełnione zostały w stopniu znaczącym.

1. Kryterium dotyczące celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji

„W trakcie wizytacji ustalono, iż efekty kształcenia dla kierunku *ekonomia* w z skromnym stopniu odnoszą się do umiejętności, co z uwagi na praktyczny profil kształcenia ma istotne znaczenie. Ponadto niektóre efekty powielają się w zakresie merytorycznym, co znacznie ogranicza możliwość realizacji efektów obszarowych. Dodatkowo ze sformułowania efektów szczegółowych/przedmiotowych dotyczących umiejętności nie wynikają konkretne wymagania co do opanowania praktycznych umiejętności. W sylabusach szczegółowym efektem kształcenia nie zostały przyporządkowane formy ich weryfikacji, przede wszystkim w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Ponadto stwierdzono, że w pracach dyplomowych słabo wyeksponowano w opisie celów prac konkretne problemy, które student powinien rozwiązać. W aktualnym dokumencie pt. „Wymagania stawiane pracom dyplomowym nie uwzględniono aspektu umiejętności rozwiązywania konkretnego problemu, co jest niezbędnym wymogiem w przypadku profilu praktycznego.”

Uczelnia podjęła szereg działań naprawczych, które wskazała w odpowiedzi na Raport, m.in. załączyła zweryfikowany zestaw efektów kształcenia w zakresie umiejętności, poprawione zostały niektóre sylabusy w odniesieniu do metod kształcenia oraz do weryfikacji efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Zadeklarowała także, iż podejmie starania na rzecz podniesienia jakości prac dyplomowych nie przedstawiając jednak żadnych podjętych działań w tym zakresie. Działania naprawcze nie objęły wszystkich sformułowanych zastrzeżeń. W związku z tym w wymienionej wyżej Uchwale stwierdza się, że Uczelnia

- (1) „nie zapewniła właściwych form weryfikacji wszystkich efektów przedmiotowych, szczególnie w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych, a także nie określiła warunków dla zorientowania prac dyplomowych na rozwiązywanie konkretnych problemów”.**

2. Kryterium dotyczące programu studiów

„W raporcie z wizytacji wskazywano, iż zakres stosowanych form zajęć jest zbyt ubogi i nie tworzy właściwych warunków dla kształcenia praktycznego. Ponadto stwierdzono, iż 6 tygodniowy wymiar praktyki zawodowej jest niewystarczający do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, zaś *Arkusz Ocen praktyki* nie daje podstaw do weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, w tym osiągnięcia tych efektów przez osoby, które były zwolnione z odbywania praktyki. Uczelnia, pomimo deklarowania praktycznego profilu kształcenia nie uwzględniła w programie kształcenia zajęć praktycznych i nie przypisała im punktów ECTS, co w konsekwencji oznacza brak możliwości potwierdzenia osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Znaczny wymiar pracy własnej studenta nie został odpowiednio opisany. Odnosząc program studiów do opisu efektów kształcenia Zespół Oceniający stwierdził, iż: „efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć, metody dydaktyczne, sposoby weryfikacji efektów kształcenia nie tworzą spójnej całości.””

W ramach działań naprawczych wprowadzono dwunastotygodniowe praktyki zawodowe, nadal jednak nie wyodrębniono jednoznacznie przedmiotów praktycznych i nie przypisano im punktów ECTS, a zatem

- (2) „**uchybiecie wskazane w Raporcie po wizytacji dotyczące nieuwzględnienia w programie kształcenia zajęć praktycznych (i odpowiadającym im punktów ECTS) nie zostało usunięte**”.

3. Kryterium odnoszące się do wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

„Wizytacja Zespołu Oceniającego wykazała, że z perspektywy kierunku *ekonomia* wdrożenie Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest niezadowalające. Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia nie został w pełni wdrożony, w szczególności w takich obszarach jak: formułowanie efektów i metod kształcenia a także weryfikacja efektów kształcenia (w tym także za pomocą prac dyplomowych), przeglądy programowe.”

W odpowiedzi na sformułowane zarzuty Uczelnia wskazała na działania, które miały być w przyszłości wdrożone w ramach WSZJK (niektóre z działań zostały podjęte),

- (3) **nie stanowiło to „jednak wystarczającej przesłanki do stwierdzenia, iż uchybiecia funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia zostały wyeliminowane”.**

4. Kryterium dotyczące wsparcia studentów w procesie uczenia się

„uzyskało ocenę *znaczaco*... z uwagi na brak wdrożonego systemu komunikacji między Uczelnią a studentami oraz istotne uchybiecia w regulaminie studiów oraz regulaminie przyznawania pomocy materialnej”.

W ramach działań naprawczych Uczelnia wprowadziła stosowne zmiany do regulaminu studiów. Ponadto zadeklarowała zakup programu „wirtualny dziekanat” i załączyła umowę zakupu.

- (4) **„Zmiany w regulaminie studiów nie zostały zatwierdzone Uchwałą Senatu i nie potwierdzone zarządzeniem Rektora”.**

Część II: Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I –

Ad. (1.)

W odpowiedzi na wątpliwości i sugestie zgłaszane przez Zespół Oceniający PKA podczas wizytacji w dniu 24 marca 2016 roku, władze Wyższej Szkoły Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Głogera w Wołominie nadesłały w dniu 18 kwietnia 2016 roku dokumentację dotyczącą efektów kształcenia, planu i programu studiów na kierunku *ekonomia*. Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku zostały zatwierdzone uchwałą Senatu WSzWMiR z dnia 1 lutego 2015 roku.

Program studiów został zmodyfikowany w odpowiedni sposób i umożliwia realizację zadeklarowanych efektów kształcenia. Zawarto w nim kompleksowe informacje na następujące tematy:

- sylwetka absolwenta kierunku w ramach oferowanej specjalności *Ekonomia menedżerska*,
- informacja o modułach zajęć przewidzianych programem studiów i przypisanych im punktach ECTS,
- wykazy efektów kształcenia (12 dla wiedzy, 12 dla umiejętności i 12 dla kompetencji społecznych) oraz matryce ich pokrycia – dokumentacja ta została sporządzona poprawnie.
- sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia osiąganych przez studentów, które reguluje uchwała Senatu Wyższej Szkoły Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Glogera w Wołominie z dnia 1 lutego 2015 roku w sprawie zasad dokumentacji i weryfikacji realizacji efektów kształcenia. Jest to obszerny dziewięciostronicowy dokument, w którym analizie poddano zarówno ramowy system oceny studentów, jak i zasady sporządzania raportów ze stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, sporządzane przez koordynatorów modułów, a także raporty opiekuna praktyk studenckich z realizacji efektów kształcenia, przewidzianych dla modułu „Praktyka zawodowa”.
- sylabusy wszystkich 57 przedmiotów przewidzianych programem studiów, w tym „Seminarium licencjackiego”, „Praktyki zawodowej” i „Wychowania fizycznego”. W zmodyfikowanych kartach przedmiotów zawarto również szczegółowe informacje na temat sposobów weryfikacji oraz form dokumentowania osiągniętych efektów kształcenia.

Ponadto podczas wizytacji Zespołowi Oceniającemu udostępniono 16 prac licencjackich, których obrony odbyły się w 2012 roku (na oceniany kierunek *ekonomia* naboru nie było od 2013 roku). Ich poziom merytoryczny jest dostateczny. W przypadku około 80% prac dotyczyły one konkretnego problemu zarządczego w ramach wybranego przedsiębiorstwa lub instytucji. Na 8 wylosowanych prac tylko 2 nie miały charakteru praktycznego. Nowe wymogi jakościowe prac dyplomowych określa Zarządzenie Rektora Wyższej Szkoły Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Glogera w Wołominie z dnia 1 marca 2015 roku w sprawie standardów pracy dyplomowej na kierunku *ekonomia*. Jest to czterostronicowy dokument, w którym poprawnie wyszczególniono zasady weryfikacji efektów nauczania realizowanych poprzez napisanie i obronę pracy dyplomowej.

W przedłożonej Zespołowi Oceniającemu PKA dokumentacji znajdowały się również protokoły ze spotkań z pracodawcami (z I półrocza 2014 roku), w trakcie których dyskutowano na temat wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w które powinni być wyposażani absolwenci kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym.

Reasumując, w świetle rozwiązań zaproponowanych w karcie przedmiotu „Seminarium licencjackie” oraz procedur weryfikacji etapowych i końcowych efektów kształcenia **można uznać, że zarzut nr 1 wymieniony w Uchwale Nr 679/2014 Prezydium PKA z dnia 2 października 2014 roku, który dotyczył niezapewnienia właściwych form weryfikacji zadeklarowanych efektów kształcenia, zostaje uchylony.**

Ad. (2.)

Proponowane w programie nauczania rozwiązania są adekwatne dla praktycznego profilu kształcenia. Za zajęcia praktyczne uznano ćwiczenia, laboratoria, zajęcia warsztatowe i projektowe. Ich łączny wymiar wynosi 61,6% punktów ECTS. Przedmioty wybieralne stanowią 30,0% punktów ECTS, natomiast zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich stanowią 67/180 punktów ECTS.

Praktyki zawodowe są integralnym elementem procesu kształcenia. Ich cele, warunki organizacji, czas realizacji, zasady zaliczania, itp. zostały właściwie doprecyzowane w dokumencie „Regulamin odbywania i zaliczania studenckich praktyk zawodowych w Wyższej Szkole Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Glogera w Wołominie. Nad prawidłową realizacją praktyk czuwa Opiekun Praktyk Zawodowych. Trzymiesięczny wymiar praktyk, wycenionych na 20 punktów ECTS, spełnia wymogi przewidziane przez Ustawodawcę.

W świetle powyższych informacji pozyskanych zarówno podczas wizytacji Wyższej Szkoły Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Glogera w Wołominie, jak i na podstawie nadesłanych po wizytacji dokumentów **uznaje się, że uchybienia dotyczące programu studiów,**

wskazane w Uchwale Nr 679/2014 Prezydium PKA z dnia 2 października 2014r. zostały usunięte.

Ad. (3.)

Uczelnia przedstawiła WSZJK zatwierdzony Uchwałą Senatu z 1 października 2014 r. Przedstawiony dokument zawiera zbiór zasad, reguł postępowania i działań związanych z doskonaleniem procesu dydaktycznego. Jest on skierowany do wszystkich interesariuszy procesu kształcenia – nauczycieli akademickich studentów, pracowników administracji. System angażuje całą społeczność akademicką Uczelni w budowanie i doskonalenia kultury jakości kształcenia. Jego struktura osadzona jest wokół Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia, której zadaniem jest ocena i zapewnienie jakości kształcenia oraz wokół władz Uczelni, pełnomocnika ds. ECTS oraz Komisji ds. Oceny Planów Programów Nauczania oraz Samorządu Studenckiego. Nadzór nad funkcjonowaniem WSZJK sprawuje Rektor.

W części Systemu reprezentującej jego „otoczenie” znalazły się m.in. KRK, monitoring losów absolwentów, strategia rozwoju Uczelni, Rada Biblioteczna oraz Rada Programowa Studiów Podyplomowych.

System zawiera precyzyjnie określone zadania, adresowane do poszczególnych jego ciał, a w szczególności do Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia. Wśród 11 zadań znalazły się także zadania związane z oceną efektywności samego Systemu, obejmujące monitoring skuteczności podejmowanych działań, doskonalenie wewnętrznych audytów WSZJK i przedstawianie Senatowi co trzy lata wyników realizacji zadań w zakresie oceny i zapewnienia jakości kształcenia na Uczelni.

System został rozszerzony o specjalny dokument będący Uchwałą Senatu Uczelni z dnia 1 lutego 2015 roku w sprawie zasad dokumentacji i weryfikacji realizacji efektów kształcenia. Dokument ten skoncentrowany jest również na wskazaniu zadań Rady programowej kierunku *ekonomia*, Prorektora ds. dydaktycznych, Senatu Uczelni a także interesariuszy zewnętrznych w opracowywaniu, opiniowaniu i modyfikowaniu efektów kształcenia.. Dokument nakłada na nauczycieli akademickich konieczność przedstawienia w sylabusie przedmiotu form zaliczania i różnicowania ocen. Dokument precyzuje także m.in. z jaką częstotliwością i jakie informacje na temat osiągniętych przez studentów efektów kształcenia (również odnoszące się do praktyk) powinny być dostarczone przez koordynatora przedmiotu/modułu Radzie Programowej. Dokument nakłada na Prorektora ds. dydaktycznych obowiązek przedkładania na koniec roku akademickiego oceny efektów kształcenia, która ma stanowić podstawę doskonalenia programu kształcenia., po zasięgnięciu opinii nauczycieli akademickich.. Dokument zawiera także wskazówki co do dokumentowania realizacji osiągniętych efektów kształcenia oraz formy przechowywania tych informacji.

Warto dodać, że Uczelnia udostępniła podczas wizytacji roboczą wersję Księgi Wewnętrznej Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, która przedstawia system zarządzania jakością zgodny z wymaganiami normy ISO9001. Z rozmów z Władzami Uczelni wynika, że system ten zostanie wprowadzony do Uczelni uchwałą Senatu jeszcze w bieżącym roku akademickim.

Biorąc pod uwagę powyższe, Zespół Oceniający stwierdza, że działania naprawcze podjęte przez Uczelnię eliminują uchybienia WSZJK, co oznacza spełnienie w pełni kryterium odnoszącego się do WSZJK.

Ad. 4.

System wsparcia studentów w procesie studiowania ocenia się jako dostateczny. Władze Wyższej Szkoły Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Głogera w Wołominie podjęły działania o charakterze naprawczym, których celem jest zarówno podniesienie jakości kształcenia, jak i poprawę warunków studiowania. W przedłożonej podczas wizytacji dokumentacji znajdują się:

- umowa WSzWMiR z Wydawnictwem Naukowym PWN na dostęp do systemu libra.ibuk.pl;
- porozumienie z Collegium Varsoviense na korzystanie ze zbiorów bibliotecznych tej uczelni;
- informacje na temat dostępu WSzWMiR do elektronicznych baz danych SCOPUS i WEB OF KNOWLEDGE;
- informacje o planowanym nawiązaniu współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną w Wołominie;

- notatka dotycząca zbiorów bibliotecznych Wyższej Szkoły Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Glogera w Wołominie. Zbiory te są bardzo skromne i obejmują około 1,8 tys. woluminów.

Katalog dostępnych książek sporządzono w arkuszu Excel. W czytelni, która jest także czynna w weekendy, znajdują się dwa stanowiska do pracy przy komputerach, które umożliwiają dostęp do zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki. Należy przy tym podkreślić, że niedawno Uczelnia wydzieliła odrębne pomieszczenie, w którym umieszczono zbiory biblioteczne;

- zakup oprogramowania „wirtualny dziekanat” obejmującego 18 modułów funkcjonowania Uczelni;
- zmiany w Regulaminie studiów poczynając od roku akademickiego 2015/2016 (Uchwała Senatu z dn. 9 marca 2015). Zmiany te obejmują studentów także innych kierunków prowadzonych przez WSZWMiGR, takich jak administracja, arabistyka czy sinologia. Regulamin jest adekwatny do studiów niestacjonarnych, w tym w ramach praktycznego profilu kształcenia. Studenci posiadają dostęp do regulaminu za pośrednictwem platformy elektronicznej „wirtualny dziekanat”;
- zmiany w regulaminie świadczeń pomocy materialnej dla studentów.

Wymienione powyżej działania, zainicjowane i wdrożone w ostatnim okresie przez władze Wyższej Szkoły Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Glogera w Wołominie, ocenia się pozytywnie. Zespół Wizytujący PKA uznaje zatem, iż ustaly przesłanki do podtrzymania zarzutu nr 4 wymienionego w Uchwale Nr 679/2014 Prezydium PKA z dnia 2 października 2014 r.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach wprowadzonych w uczelni/jednostce w ocenianym okresie oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia.

Podczas wizytacji Zespół Oceniający odniósł się także do wymogów odnośnie do minimum kadrowego, sprawdzając czy z punktu widzenia tego kryterium Uczelnia jest gotowa do prowadzenia studiów na kierunku *ekonomia*. Podczas poprzedniej wizytacji warunek minimum kadrowego był spełniony - do minimum kadrowego zaliczono 3 pracowników samodzielnych i 7 adiunktów.

Za wyjątkiem dwóch osób (wymienionych w załączniku w załączniku do raportu), które odeszły z Uczelni, minimum kadrowe jest stabilne. W miejsce 1 brakującego pracownika niesamodzielnego Uczelnia zatrudniła na ocenianym kierunku 1 doktora (wymienionego w załączniku), posiadającego dorobek naukowy w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych.. **Tak więc wymogi minimum kadrowego w bieżącym roku akademickim są spełnione.**

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompletności wprowadzonych zmian

- 1 Zarzut nr 1 wymieniony w Uchwale Nr 679/2014 Prezydium PKA z dnia 2 października 2014 roku, który dotyczył niezapewnienia właściwych form weryfikacji zadeklarowanych efektów kształcenia, został uchylony, a zatem kryterium dotyczące celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji jest spełnione w pełni.
- 2 Uznaje się, że uchybienia dotyczące programu studiów, wskazane w Uchwale Nr 679/2014 Prezydium PKA z dnia 2 października 2014 r. zostały usunięte, co pozwala stwierdzić, że kryterium to zostało w pełni spełnione.
- 3 Działania naprawcze podjęte przez Uczelnię eliminują uchybienia WSZJK, co oznacza spełnienie w pełni kryterium odnoszącego się do WSZJK.
- 4 Ustaly przesłanki do podtrzymania zarzutu nr 4 dotyczącego wsparcia studentów w procesie uczenia się, wymienionego w Uchwale Nr 679/2014 Prezydium PKA z dnia 2 października 2014 r., co pozwala uznać, że kryterium to spełnione jest w pełni.